

Rexeneracións en bancos marisqueiros

Confraría de pescadores de
Pontedeume

Situación de partida

- Existencia de zonas nos bancos naturais cun substrato que dificultaba ou impedía a produción e/ou extracción de moluscos bivalvos.
- No noso caso tratabase dun substrato fangoso que impedía o desprazamento pola zona, cun espesor de ata máis de 50 cm.
- Aínda que esas zonas apeas tiñan marisco, non sería doado collelo, nin rentable, nin saudable.
- Xurde a necesidade de reaccionar, é dicir, temos que aumentar a superficie productiva

¿Cales son as causas do deterioro?

- Ocupamos unha zona estuárica suxeita a cambios permanentes na súa morfoloxía, cun encoro e cunha ponte de autoestrada feita no 96-97.
- Hai zonas transformadas polos fortes arrastres das riadas xusto despois da campaña navideña, depositándose fango no lugar do cascallo e da grava orixinal.
- Outras zonas sofren enfangamento pola drástica redución do número de mariscadoras/es a pé. (implantación do Permex, obrigatoriedade de darse de alta no ISM).
- Outras vense afectadas polo frenado de correntes ocasionado por obras civís. (paseo marítimo)

Rexeneracións con grava

Necesidade de
aumentar a superficie
productiva

Combatir o enfangamento
das zonas pola actividade
estuárica de deposición
de sedimentos finos

Combatir o deterioro do
substrato por mor da re-
ducción do nº de marisca
doras/es

Combatir a acumulación
de sedimentos finos pro-
vocada pola construción
de peiraos, paseos...

Zona estuárica

Arrastre invernal do bo substrato e

...depósito posterior de capas de fango

Reducción do número de mariscadoras/es

Obras civís: paseos marítimos, peiraos etc etc

¿Qué tivemos en conta?

- Que foran sitios que antiguamente tiñan capacidade productiva. (Testimonios das mariscadoras/es máis antigas, xubilados)
- Que tiveran ó lado zonas produtoras boas.
- Respetar o perfil ou relieve da zona, a cota de marea e os desaugues e regatos que a atravesaban.
- Non invadir zonas que producían con normalidade.
- Distribuír a capa de grava con homoxeneidade

¿Por qué rexeneracións con grava de canteira?, ¿non hai outra cousa?

- Imposibilidade ou dificultade para extraer areón de río ou doutras praias.
- Non sempre hai dispoñibilidade de ter cascallo de conserveiras.
- Á grava pódese dar a textura axeitada, no noso caso ten que resistir as fortes correntes do río no inverno. (2/3 grava de “mala calidade” + 1/3 de area media).
- Rapidez de suministro.

¿Cómo se fixeron as rexeneracións en Pontedeume?

- De cada tres camiións, 2 traían grava (6-18 mm.), (4-12mm.) e 1 traía area media. (0-4 mm.)
- Vacían en montóns separados no porto.
- A excavadora cargaba na pontona 1 cazo de grava, 1 de area media e logo outro de grava. (80 Tm. aprox. en cada pontona)
- Un pequeno remolcador arrastraba a pontona ata o lugar de verquido.

Pala cargadora no porto

Pontona de 12 x 6 m. e lanchas.

Cargado da grava na pontona

Cargado da grava na pontona

Cargado de mangueira e cabos

Transporte ata a zona de verquido

Principal problema da rexeneración

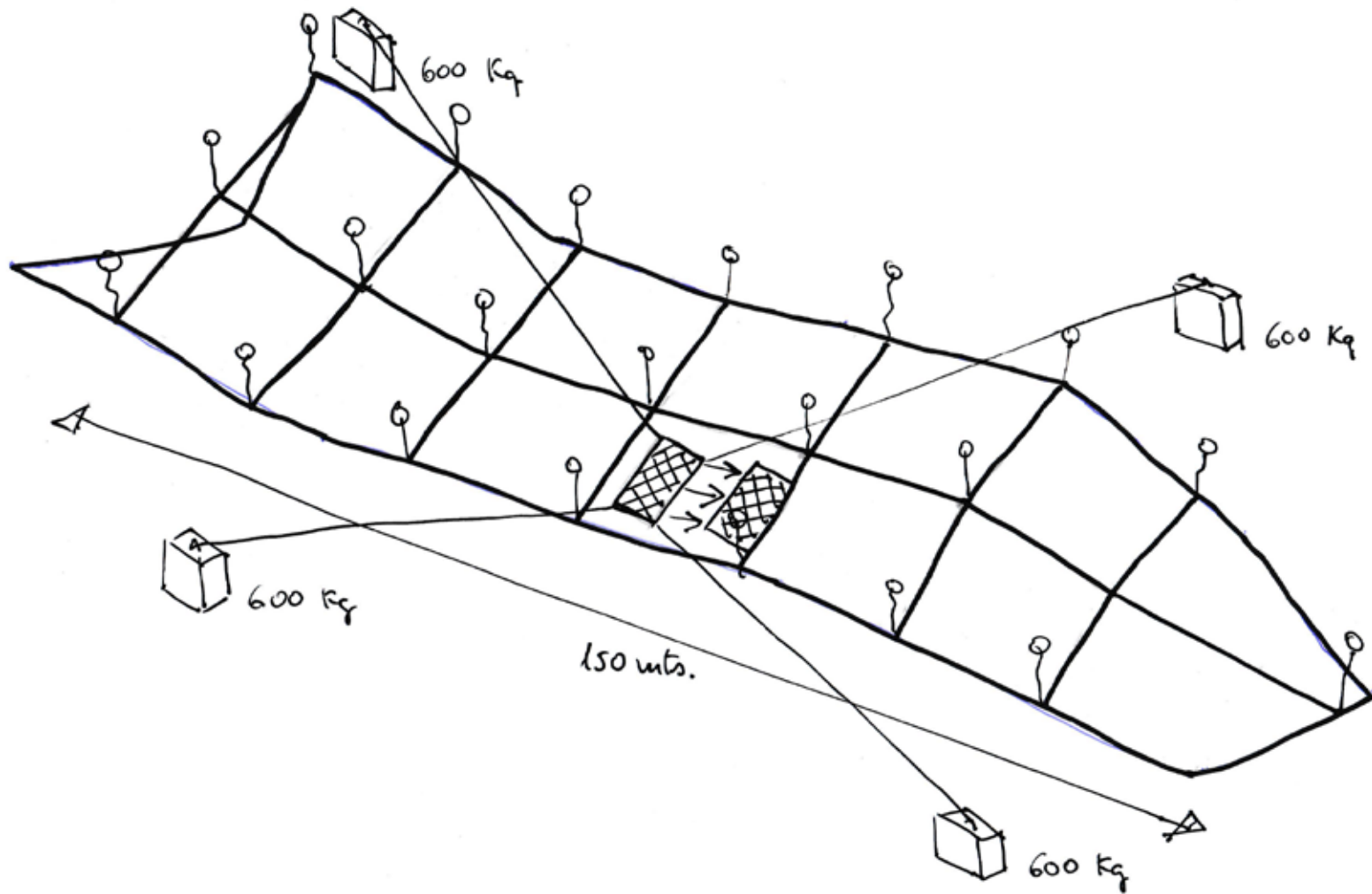
Principal problema da rexeneración

¿Cómo facíamos nós un verquido homoxeneo de grava?

- Previamente, cun programa informático dividiamos no mapa a superficie a rexenerar en cuadrículas duns 250-300 m².
- Cada cuadrícula levaría o contido dunha pontona de grava, 50-60 m³.
- Deixabamos para o remate unhas dúas pontonas para repasar os derradeiros días as zonas que quedasen peor cubertas ou algunhas lagoas intermedia.
- Cas coordenadas do mapa balizabamos os vértices das cuadrículas con cabos e boias.

Esquema da sinalización da zona

Largado dos cabos de amarre

Verquido da grava con auga a presión

Verquido da grava con auga a presión

Toque final dado polas mariscadoras

Zona 2.008 antes da rexeneración

Zona 2.008 antes da rexeneración

Zona 2.008 despois: 5.000 m² rex.

Zona 2.008 despois: 5.000 m² rex.

Zona 2.008, dous anos despois....

Preengorde a. xapo. dens= 444 uds/m²

Preengorde a. xapo. dens= 444 uds/m²

Extracción da semente para resemantar

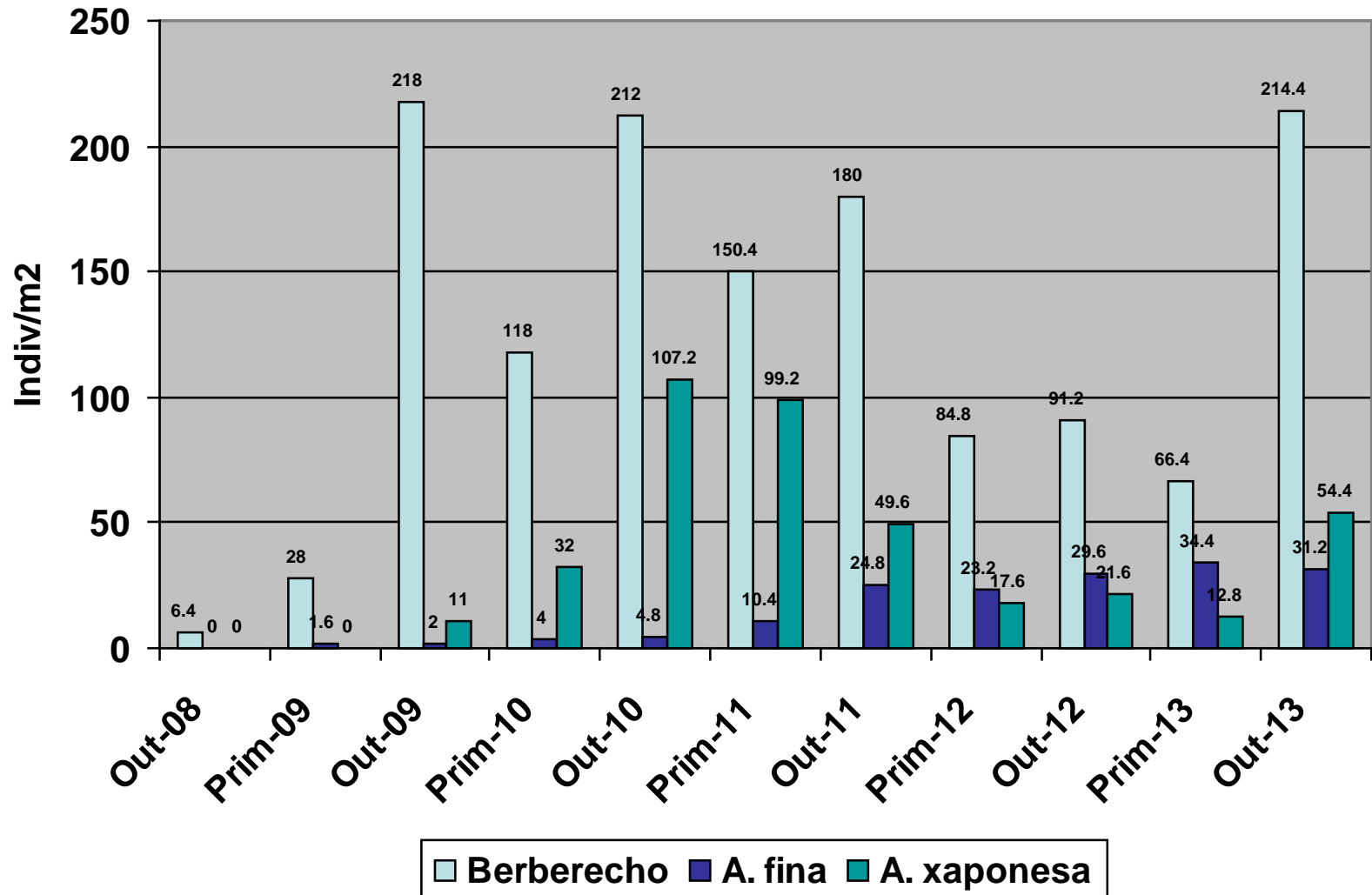
Extracción da semente para resemantar

Evolución dens. de poboación 08

ESPECIE	Berberecho	A. fina	A. xapónica	TOTAL
Out. 08 (previo)	6,4	0	0	6,4
Prim.-09	28	1,6	0	29,6
Out.-09	218	2	11	231
Prim.-10	118	4	32	154
Out.-10	212	4,8	107,2	324
Prim.-11	150,4	10,4	99,2	260
Out.-11	180	24,8	49,6	254,4
Prim.-12	84,8	23,2	17,6	125,6
Out.-12	91,2	29,6	21,6	142,4
Prim.-13	66,4	34,4	12,8	113,6
Out.-13	214,4	31,2	54,4	300

Evolución densidade rex. 08

Zona 2.009 antes da rexeneración

Zona 2.009 antes da rexeneración

Zona 2.009, despois: 3.750 m² rex.

Zona 2.009, despois: 3.750 m² rex.

Zona 2.009, despois: 3.750 m² rex.

Zona 2.009, sementada a regos

Zona 2.009, sementada a regos

A. xaponesa sementada, 18 mm.

Zona 2.009, a. xapo. 18 mm. sementada

Sementeira de a. xapo. dens= 300 uds/m²

Sementeira de a. xapo. dens= 300 uds/m²

Parque de a. xapo. dens= 300 uds/m²

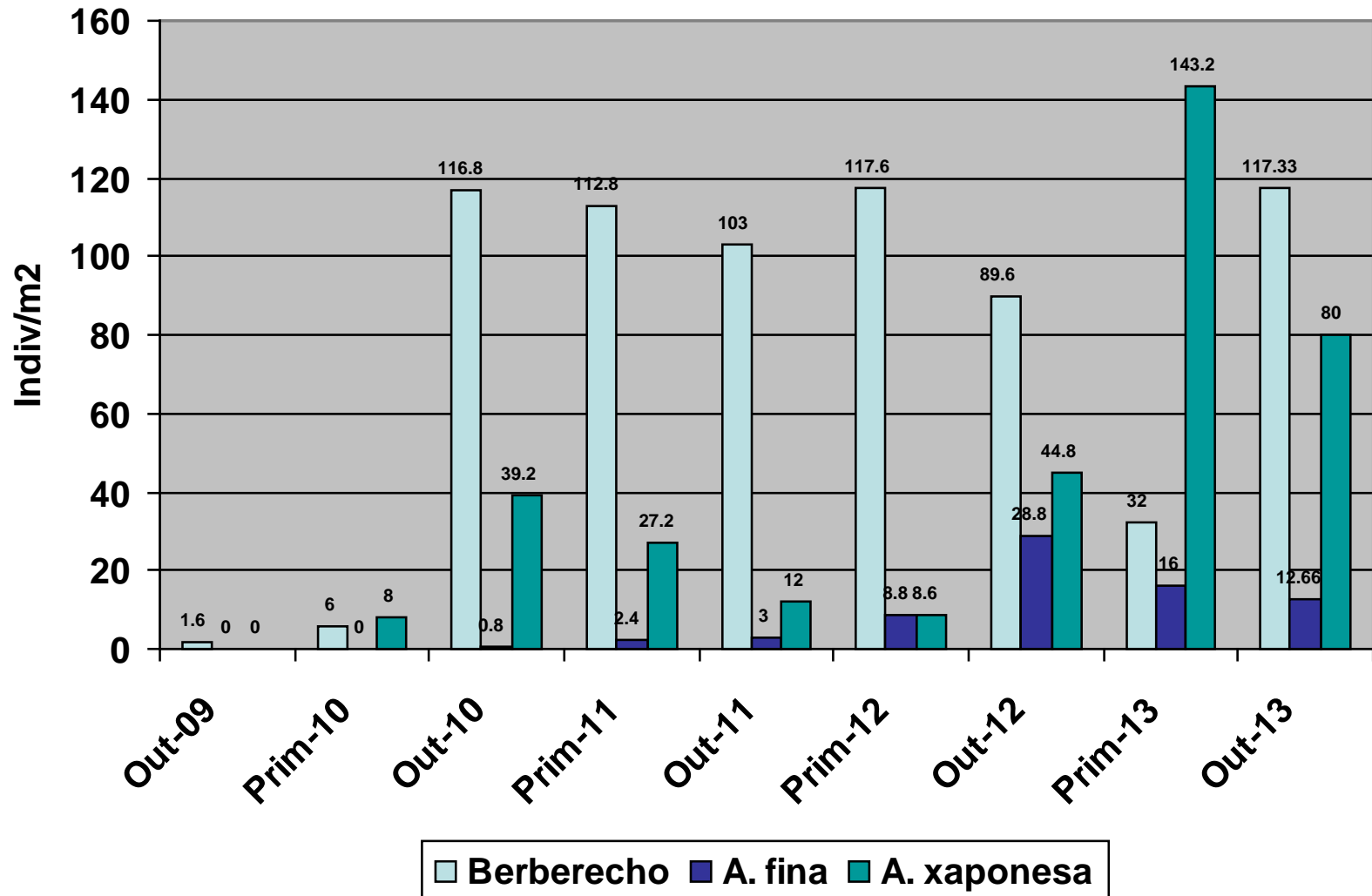
Parque de a. xapo. dens= 300 uds/m²

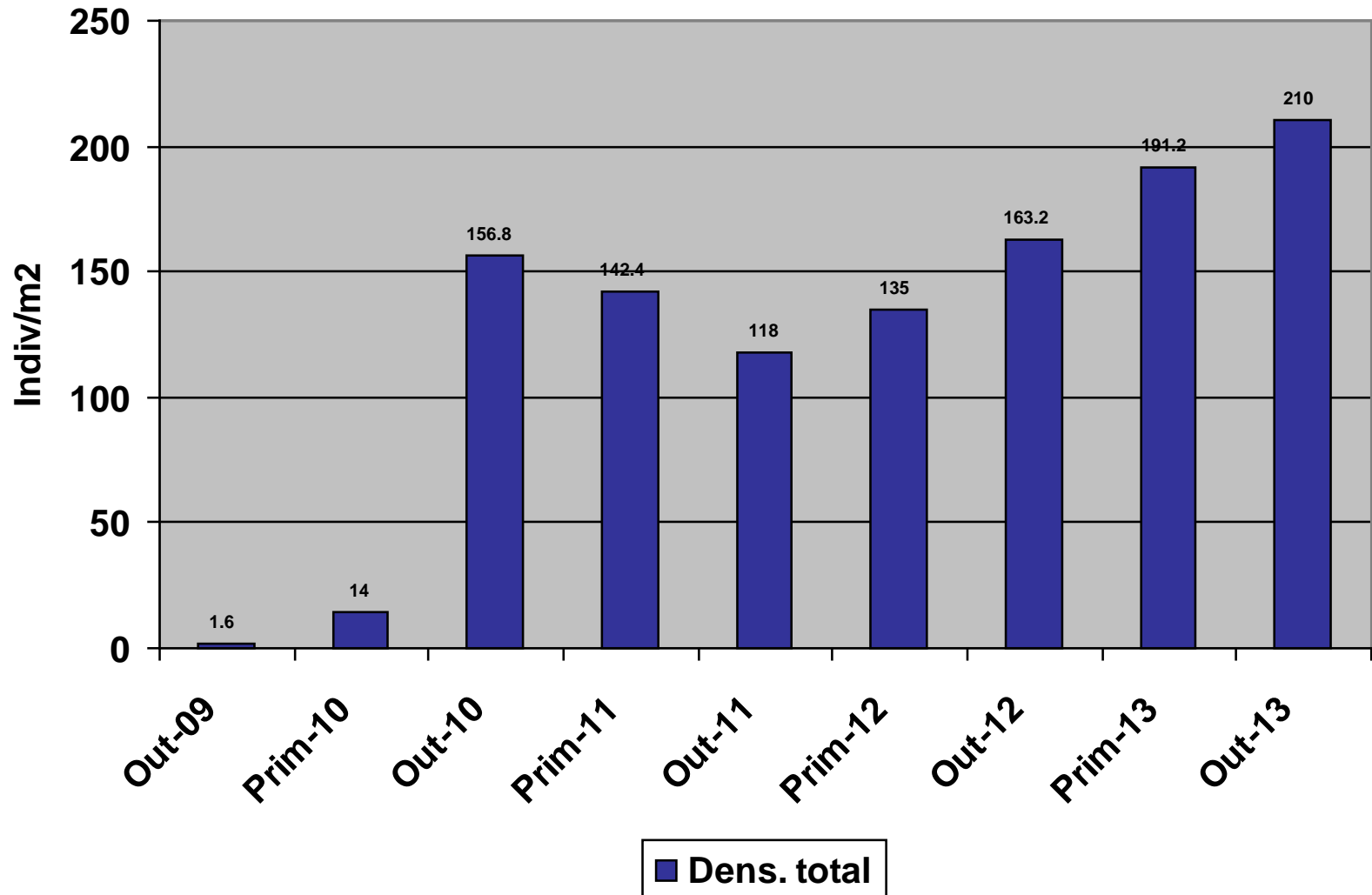
Evolución dens. de poboación 09

ESPECIE	Berberecho	A. fina	A. xapónica	TOTAL
Out.-09 (previo)	1,6	0	0	1,6
Prim.-10	6	0	8	14
Out.-10	116,8	0,8	39,2	156,8
Prim.-11	112,8	2,4	27,2	142,4
Out.-11	103	3	12	118
Prim.-12	117,6	8,8	8,6	135
Out.-12	89,6	28,8	44,8	163,2
Prim.-13	32	16	* 143,2	191,2
Out.-13	117,33	12,66	80	210

Evolución densidades rex. 09

Evolución densidade total rex. 09

Zona 2.010 antes da rexeneración

Zona 2.010 antes da rexeneración

Zona 2.010, despois: 2.375 m² rex.

Zona 2.010, despois: 2.375 m² rex.

Zona 2.010, parque de 230 m²

Zona 2.010, parque de 230 m²

Zona 2.010 antes da rexeneración

Zona 2.010 antes da rexeneración

Zona 2.010 antes da rexeneración

Zona 2.010, despois: 1.656 m² rex.

Zona 2.010 antes da rexeneración

Zona 2.010, despois: 1.656 m² rex.

Zona 2.010, sementeira de parques

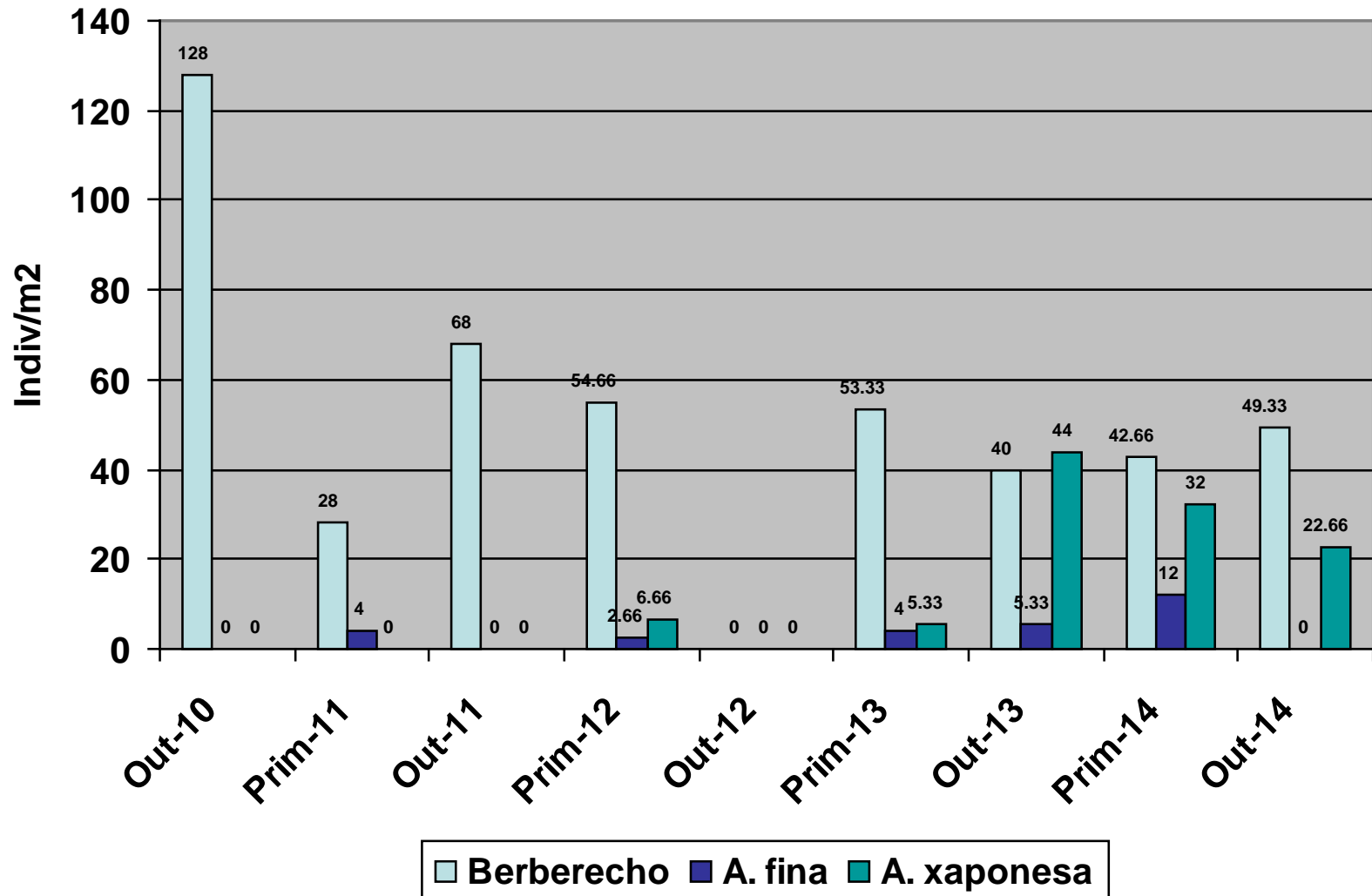
Zona 2.010, sementeira de parques

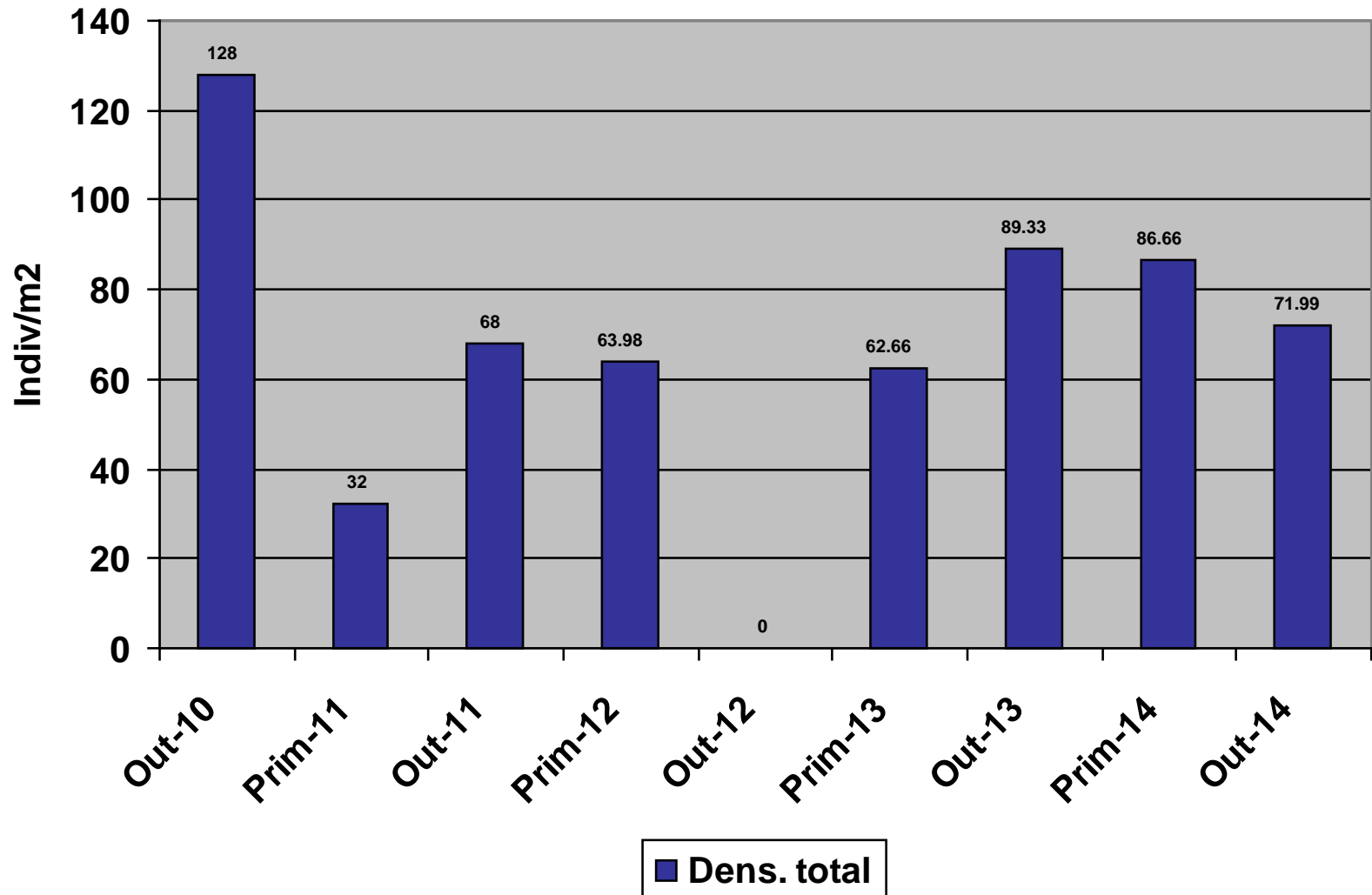
Evolución dens. de poboación 10

ESPECIE	Berberecho	A. fina	A. xapónica	TOTAL
Out.-10 (previo)	128	0	0	128
Prim.-11	28	4	0	32
Out.-11	68	0	0	68
Prim.-12	54,66	2,66	6,66	63,98
Out.-12	* 0	0	0	0
Prim.-13	53,33	4	5,33	62,66
Out.-13	40	5,33	** 44	89,33
Prim.-14	42,66	12	32	86,66
Out.-14	49,33	0	22,66	71,99

Evolución densidades rex. 10

Evolución densidade total rex. 10

A primeira, a mellor: O cultivo I

O cultivo I, o substrato

O cultivo I, fixación natural

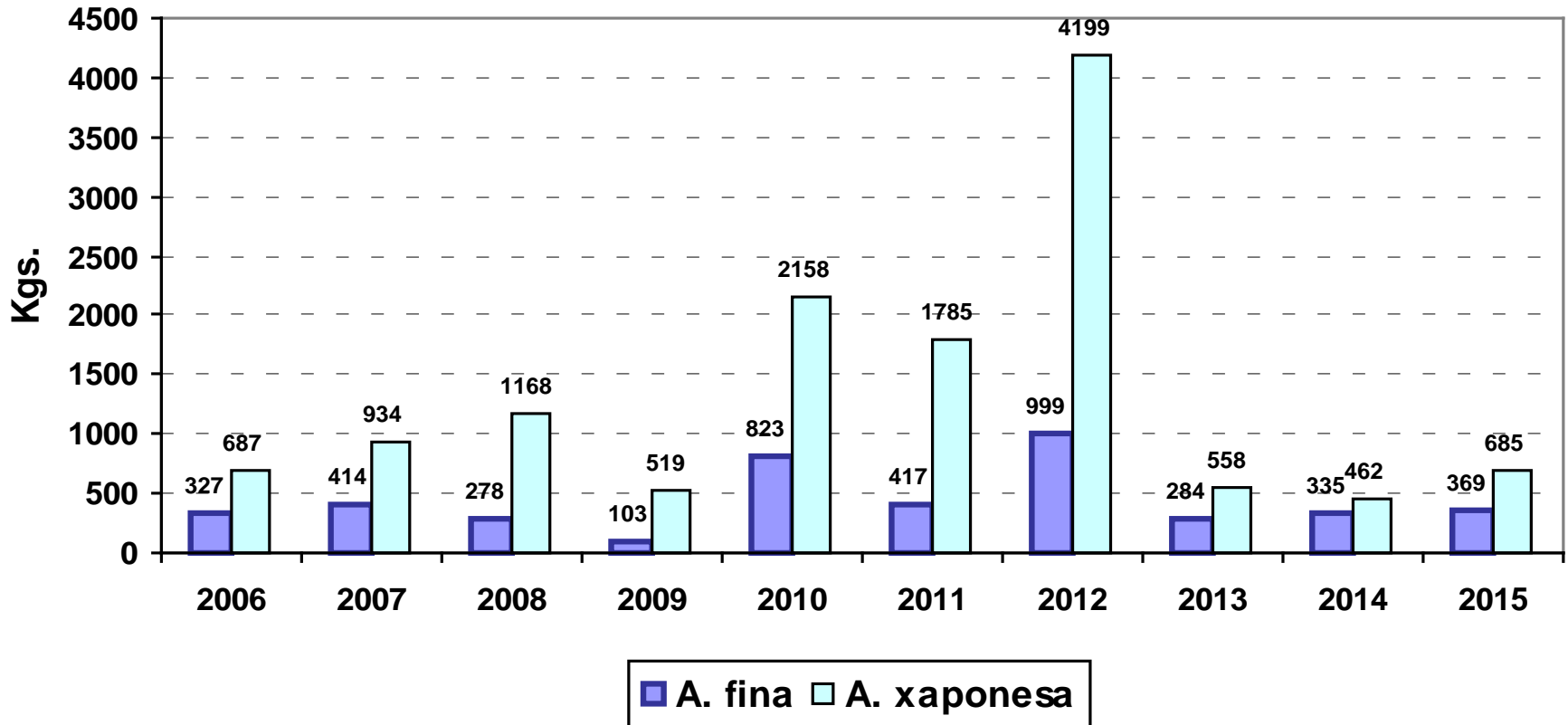

O cultivo I, fixación natural

Evolución da extracción no cultivo I

Especie/ano	2.005	2.006	2.007	2.008	2.009	2.010	2.011	2.012	2.013	2.014	2.015	Total
A. Fina, kgs.	?	327	414	278	103	822	417	999	284	335	369	4.348
A. Fina, €uros	?	9.179	7.982	4.729	2.260	12.195	6.249	13.525	4.130	5.840	7.560	73.649
A. Xapo, kgs.	?	687	934	1.168	519	2.158	1.785	4.199	558	462	685	13.155
A. Xapo, €uros	?	6.054	7.337	9.085	3.794	14.226	11.039	21.531	2.891	3.217	5.452	84.626
Total kgs.	?	1.014	1.348	1.446	622	2.980	2.202	5.198	842	797	1.054	17.503
Total €uros	??	15.233	15.319	13.814	6.054	26.421	17.288	35.056	7.021	9.057	13.012	158.275

¿Cando se fixo e canto costou facer o cultivo I?

Ano	Actividade	Importe en €uros (sen IVE)
2.001	Suministro de 240 m3 de area de canteira, transporte de canteira a porto e carga en barcaza.	5.986,06
2.001	Transporte en barcaza ó banco natural	6.010,12
2.001	Xornais para extender a area dende a barcaza 205 xornais x 30,05 €/xornal	6.160,37
2.001	Total 1ª fase	18.156,55
2.002	Suministro de 600 m3 de area de canteira, transporte de canteira a porto e carga en barcaza.	13.474,69
2.002	Transporte en barcaza ó banco natural	12.000,00
2.002	Xornais para extender a area dende a barcaza 550 xornais x 30,05 €/xornal	16.527,50
2.002	Total 2ª fase	42.002,19
	Custo total da rexeneración 2.001-2.002 (cultivo I)	<u>60.158,74</u>

¿Canto costou facer a rexeneración 2.008?

Ano	Actividade	Importe en €uros (sen IVE)
2.008	Suministro de 1.000 m3 de area de canteira, transporte de canteira a porto e carga en pontona.	34.430,00
	Transporte en barcaza ó banco natural e verquido	56.150,00
	Xornais para extender a area 110 xornais x 82 €/xornal	9.020,00
	Custo total da rexeneración 2.008	<u>99.600,00</u>

¿Canto costou facer a rexeneración 2.009?

Ano	Actividade	Importe en €uros (sen IVE)
2.009	Suministro de 1.000 m3 de area de canteira, transporte de canteira a porto e carga en pontona.	39.890,00
	Transporte en barcaza ó banco natural e verquido	68.430,00
	Xornais para extender a area 180 xornais x 82 €/xornal	14.760,00
	Custo total da rexeneración 2.009	<u>123.080,00</u>

¿Canto costou facer a rexeneración 2.010?

Ano	Actividade	Importe en €uros (sen IVE)
2.010	Suministro de 1.000 m3 de area de canteira, transporte de canteira a porto e carga en pontona.	34.430,00
	Transporte en barcaza ó banco natural e verquido	62.500,00
	Xornais para extender a area en dúas zonas: 216 xornais x 82 €/xornal (mariscadoras)	17.712,00
	252 xornais x 82 €/xornal (mariscadores)	20.664,00
	Custo total da rexeneración 2.009	<u>135.306,00</u>

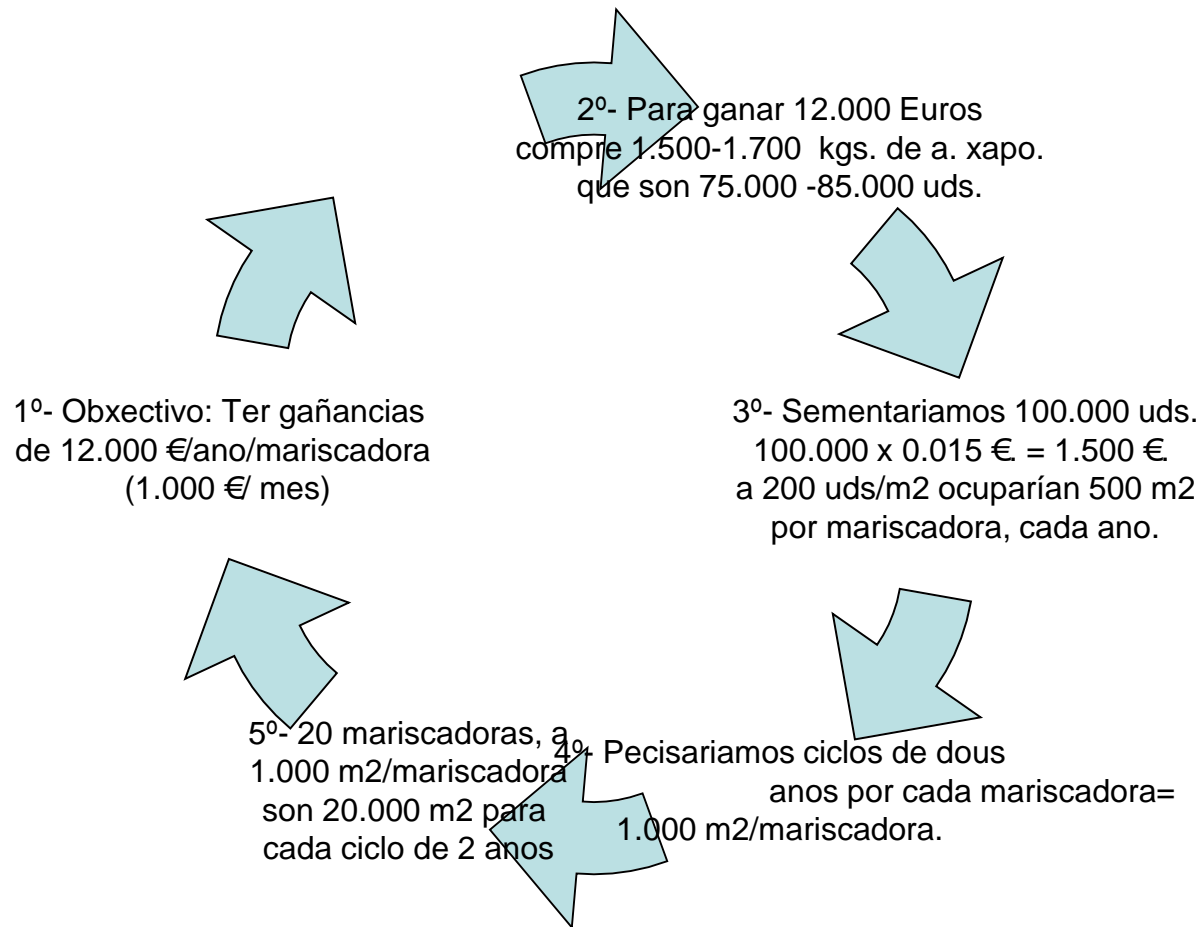
Resultados globais

Zona rexenerada	m ³ de grava	Superficie rexenerada (m ²)	Espesor med. grava (cm)
Cultivo 2.001-2.002	840	5.100 / (3.200 z. delimitada)	16
Zona 2.008	1.000	5.000	20
Zona 2.009	1.000	3.750	26
Zona 2.010	1.000	2.375 + 1.656= 4.030	24
TOTAL	3.840	17.880	21,4

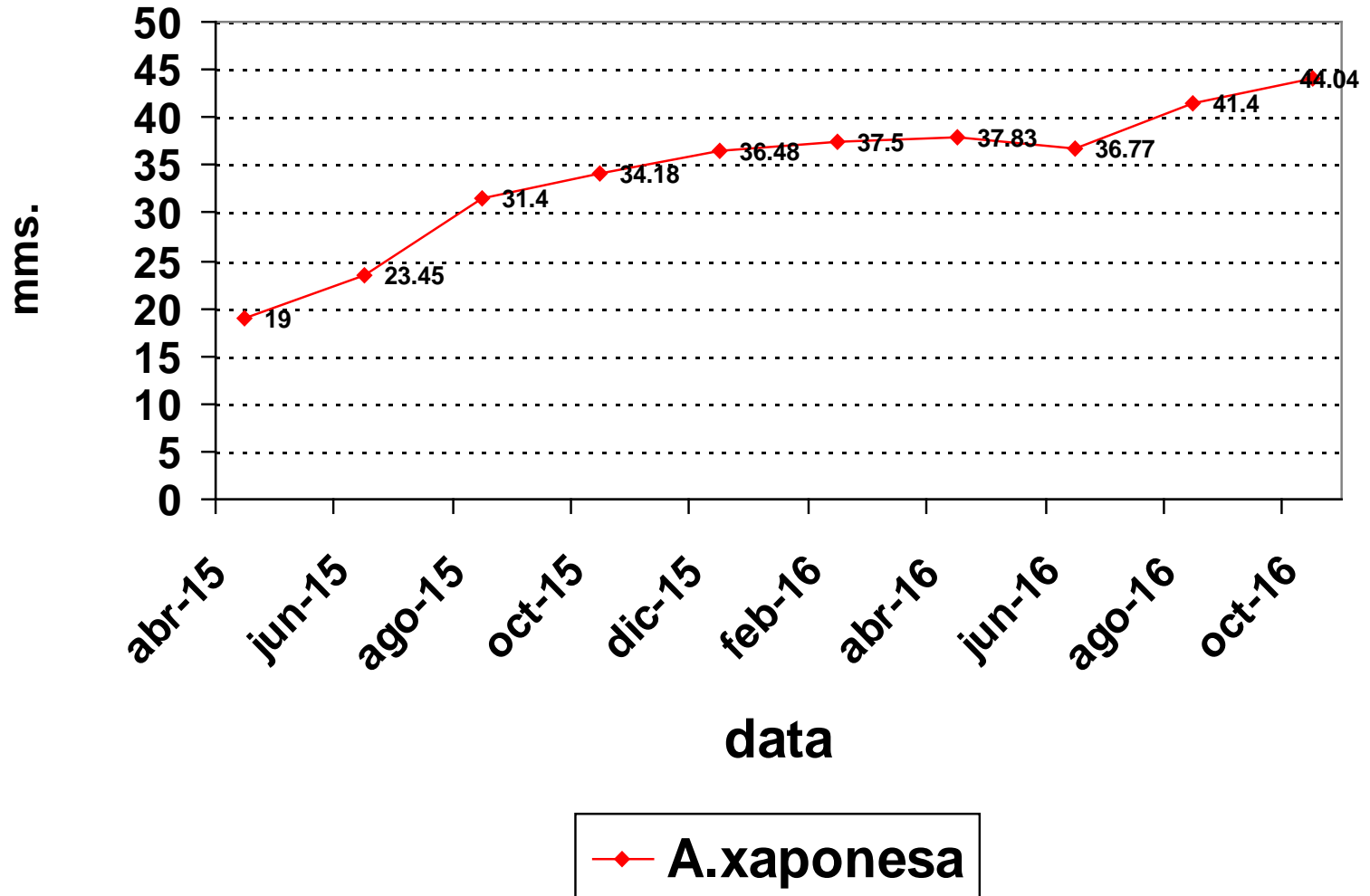
Conclusións finais

- De non facelas o banco denominado Croa grande tería un 40 % menos de superficie productiva: $44.000 - 16.000 = 28.000 \text{ m}^2$.
- Hoxendía, despois das mortandades sufridas durante os invernos de 2.013, 2.014 e 2.016 a ameixa xaponesa extraída nas zonas rexeneradas e/ou semicultivada representa un 70 % da extracción total.
- O camiño está marcado, quedan anos de esforzo e traballo para seguir acondicionando zonas e exercendo de acuicultores, senón, remataremos por desaparecer.

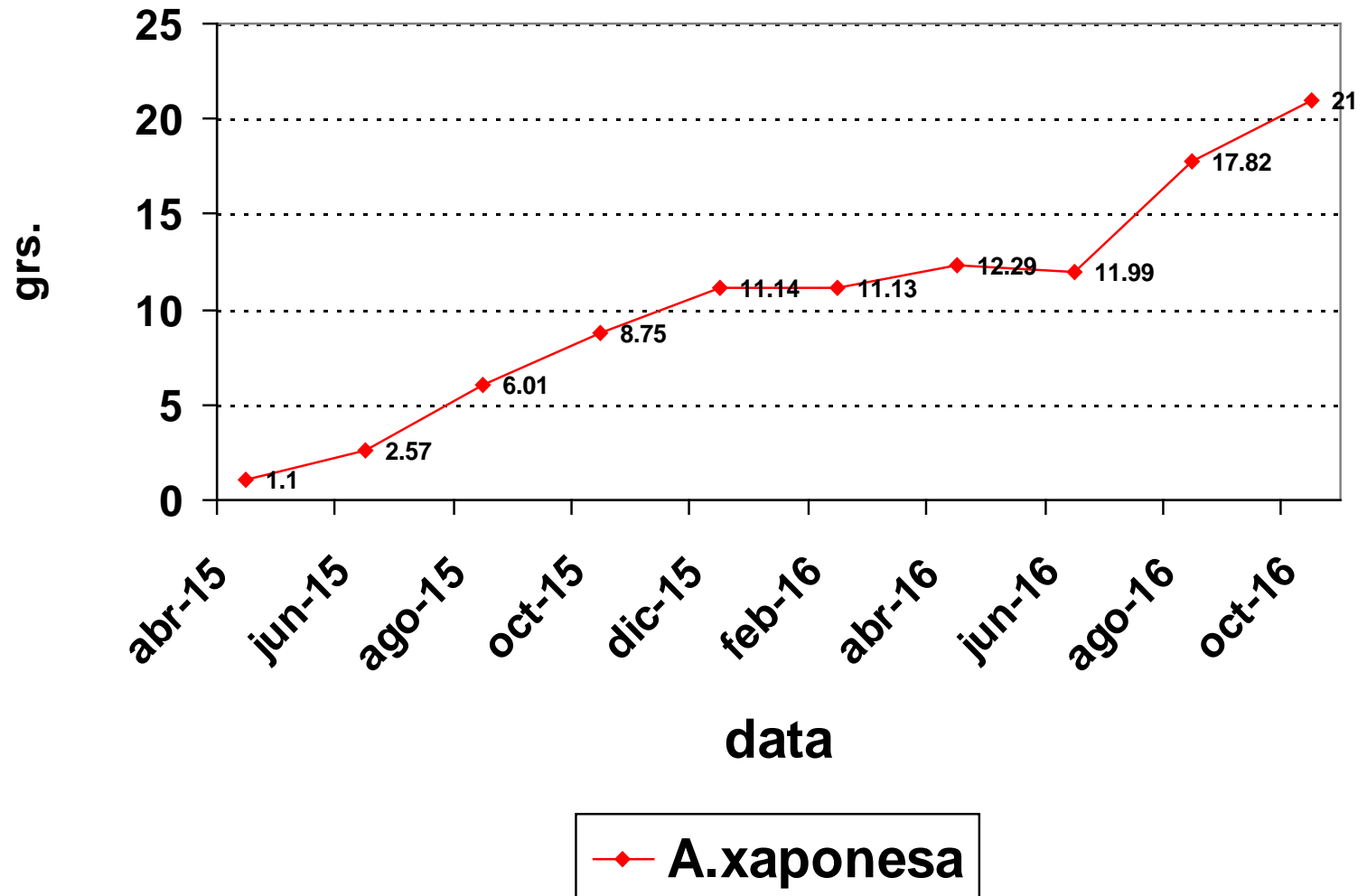
¿O conto da leiteira?

Crecimiento de ameixa xaponesa en lonxitude

Crecremento de ameixa xaponesa en peso

Anecdotalario

- Na colocación dos mortos ó primeiro un mariscador “fumeta” ameazábanos:
- *“ jiji Como veña a parar unha soa grava á canle, comédelaaaaa !!!!!”*
- Nos carnavais algunha comparsa metíase con nós:
- *“ jiji E os da cofradía quérennos encher de grava a ría, ai-la-la-leloooo !!!!*
- *Na derradeira viaxe da derradeira rexeneración destruíamos a cabina da lancha remolcadora contra o arco da ponte, eu rompín a roupa de augas:*
jijiji Unha mensaxe de advertencia quizais !!!!!.....
- *Durante un fondeo un domingueiro paseaba a toda velocidade no seu iate facendo caso omiso das boias dos cabos de fondeo e dos nosos ademáns e berros de advertenza: jijj a probe da súa moza foi parar ó mar!!!.....*

Agradecemento

- A María Jesús, patroa maior naquel tempo e persoaxe ariete *“imprescindible”* en todo proceso evolutivo.
- A Isidro Fernández, secretario, compañeiro de traballo e amigo, encargado de todos os trámites administrativos, permisos, fianzas e pagos...
- Ós amarradores do porto de Ferrol, que aínda que cobraban ben foron os únicos capaces de enfrontarse ó reto de facer as 3 derradeiras rexeneracións.
- Ás mariscadoras de Pontedeume, que fixeron o que lle mandaron.....